

Ösvények a végtelenbe

Milyen ajándékot is lehetne adni az ünnepeltnek? Aligha hiszem, hogy pipája letétele után, leszámítva egy igazán személyre szabott játékmedvét, valamiféle tárgyra mint tárgyra reflektálna. Réges-rég tudja ugyanis, hogy minden annyit ér, amennyit mesélni lehet róla. Ilyen értelemben mindegy, mi kerül elé, bárhonnán el tud indulni, és bárhova el tud jutni. Általában véve ugyanis mindennek története van, és minden történet, térben és időben a végtelenbe indázik. A legtöbben e történeteknek többnyire nemhogy a végét, az elejét sem látják.

Szörényi Lászlónak azonban kivételes képesség adatott: jószerével bármiben fölismeri az egyetemesség felé vezető ösvény kezdetét, és nincs a világnak olyan tárgya, amihez ne vázolna rögvest olyan koordinátarendszert, amelybe akár a kozmosz is belefér. Ettől elementáris élmény a vele töltött idő. Lehet, hogy elsöre úgy tűnik, hogy Zrínyiről vagy Petrarcaról, Arany Jánosról vagy Babitsról, Mészöly Miklósról vagy éppen egy új Krasznahorkai-könyvről beszél. De ha kellő figyelemmel hallgatjuk, kiderül, hogy számára a világon minden tárgy csak ürügy: ahhoz, hogy a teljességet keresse. Ezért, kezdjen bármilyen fejtegetésbe, véletlenszerűen fölmerült tárgya rövidesen egy témacentrikus világkép középpontja lesz, amely körül nemcsak ma ismert bolygórendszerünk kering, hanem maga a Nap is...

Mielőtt azonban túlságba esnénk, vegyük tudomásul: az ő végtelennek látszó ismeretei is végesek. Emlékszem, hogy sebtében is lenyűgözően elemezve a kurd történelem és kultúra rejtjelmeit – hogy honnan jutottunk odáig, azt már akkor se lehetett rekonstruálni –, természetesen elmondta a kurdok himnuszának első versszakát, tán fölösleges is megemlíteni, hogy kurdul. (Ha jól emlékszem, mintha a dallamának felidézésével is sikerrel próbálkozott volna...) Ámulattal hallgattuk, mire szabadkozni kezdett: „sajnos a második versszakát már nem tudom”. Amire kellő gonoszkodással csak azt mondhattunk: hja, megint nem vigyáztunk eléggé, pedig ezerszer megfogadtuk, hogy óvakodunk a félműveltek társaságától...

Mondhattuk. Mert Laci Budapest, Róma, Szeged és annyi más város közt ingázva, az idők során le-lecserélt hátizsákjában évtizedek óta a Szent István-napi tűzijátékokat lepipáló szellemi röppentyűk tömegét hordja. Mások féltve őriznék, jól kiszámított alkalmakkor bocsájtának föl ebből egyet-egyed. Ő akkor boldog, ha kivilágíthatja fölöttünk-nekünk az eget. Soha nem lehetünk elég hálásak neki ezért.

Kedves Laci: köszönjük! Az Isten éltesse!